

El llenguatge

Tocant a mà

22/VII/1977

Un cas anàleg al que comentàvem abans-s'ahir —la diferència entre Mirava la muntanya i Mirava a la muntanya— és el que ens ofereix el verb tocar.

Com a verb transitiu tocar significa, essencialment, «fer que una part del cos, especialment un o més dits d'una mà o les mans, entrin en contacte amb alguna cosa», i com a ampliació lògica té, tot un seguit de significats paral·lels: Li van tocar la galleta, Tothom volia tocar l'heroi, Sort que la pedra no el va tocar, Tocar el piano, Tocar el botó, Tocar una sardana, Tocar un tema difícil, Qui ha tocat les claus?, No toqueu aquests diners, No vol que li toquin la secretària... En tots aquests exemples, com es pot veure, el complement, com que és directe, és sempre introduït sense preposició, encara que designi una persona...l'heroi...la secretària.

Però el verb tocar pot ésser un verb intransitiu, cas es que més aviat significa «ésser nulla la distància entre una cosa i una altra». Aleshores, tal com vam indicar que s'esdevé amb el verb mirar, el complement del verb tocar és més pròpiament un complement de lloc, que pot ésser introduït per la preposició a: Amb el cap tocàvem al sostre. Notem, també, la diferència entre Tocàvem la paret (realitzàvem l'acte de tocar-la), oració reduïble a La tocàvem, i Tocàvem a la paret (No ens en separava cap distància), reduïble a Hi tocàvem. Anàlogament: Si vaig a Portbou tocaré a Llançà.

Amb la forma de participi present del verb tocar hem creat la locució prepositiva tocant a, que vol dir, segons el Fabra, «relativament a». Caldria veure també, per tant, la diferència entre, per exemple, Es distreu tocant el piano i Tocant al piano, potser s'hauria d'afinar. Però tocant a es pot usar també amb valor locatiu, com en les expressions tocant a casa, tocant al castell... i tocant a mà, que és el títol d'un recull de proses poètiques de J. V. Foix.

Albert Jané